

Fraaier landschapsbeeld en beduidend lagere onderhoudskosten 15 jaar monitoring van natuurvriendelijke oevers Midden-Regge

Natuurvriendelijke oevers en beduidend lagere onderhoudskosten. Ziedaar het resultaat van een beleidswijziging gevolgd door 15 jaar monitoring. Waterschap Regge en Dinkel besloot de verdieping en verbreding van de Midden-Regge nu eens anders uit te voeren. Andere waterschappen die ook streven naar natuurvriendelijker oevers en lagere onderhoudskosten, kunnen hier hun voordeel mee doen.

— Jaap van Peperstraten

“Tegenwoordig zouden er wellicht andere keuzes gemaakt worden bij de herinrichting”

In de winter van 1988/'89 is de Midden-Regge over een lengte van 6,5 km verbreed en verdiept, voornamelijk om waterhuishoudkundige redenen. Maar tegelijkertijd is er naar gestreefd om de natuurwaarden van de oevers te vergroten. De oevers waren eenvormig en werden frequent gemaaid. Bij de herinrichting is besloten geen oeverbeschoeiing meer te gebruiken en dure reparaties daarvan achterwege te laten. In plaats van het intensieve en dure maaien van de oevers en taluds zou er nu juist ruimte moeten komen voor spontane ontwikkeling van flora en fauna. Door variatie in de oevers en begroeiing moest ook de belevingswaarde toenemen.

—Bij de herinrichting is gezocht naar een oevermodel waarbij duurzame natuurontwikkeling kan plaatsvinden, liefst met lage beheerkosten. Daartoe werden er drie typen oevers aangelegd: oever met plasberm, steile oevers met afkalvingszones (dynamische oevers) en nevengeulen (alternatief voor vroegere oude meanders). Vervolgens zijn 15 jaar, met behulp van Sandra de Goeij van het bureau Natuurbalans in Nijmegen, de ontwikkelingen in flora en fauna en in de morfologie van de Midden-Regge gemonitord. Ook zijn voordat met de werkzaamheden werd begonnen, de uitgangssituatie vastgelegd in 1988 en de toenmalige onderhoudskosten. Het vroegere beheer kwam neer op intensief maaien en het herstellen van beschoeiingen.

—“In 1994 hebben we een tussenrapportage van de monitoring uitgebracht en op basis daarvan is een beleidswijziging doorgevoerd.” Dit zegt Maarten Zonderwijk, beleidsecoloog bij waterschap Regge en Dinkel, die nauw bij de planontwikkeling

en monitoring betrokken was. “Zo bleek al snel dat de plasbermen slecht uitpakten. Ze verlanden als gevolg van aanslibbing en de plantengroei verliep veel trager dan verwacht. Daarom is bij andere Reggetrajecten naderhand afgezien van plasbermen. Ook de nevengeulen voldoen niet. Zij verlanden door slibophoping juist veel te snel en zij groeien dicht tot bos. In het vervolg zouden dergelijke nevengeulen niet in open verbinding moeten staan met de hoofdgeul.”

— Plasbermen

—Zonderwijk wil andere waterschappen enthousiast maken om hun natuurvriendelijke oevers te monitoren en vooral te evalueren. “Toen wij in '94 onze monitoring-resultaten wilden vergelijken met andere waterlopen, konden we er erg weinig vinden. Desalniettemin was er toen wel veel belangstelling voor onze monitoringresultaten. Ik zie ook heel graag dat er integraal gemonitord wordt, dus dat er niet alleen gekeken wordt naar de beheerskosten en naar de vegetatie-ontwikkeling, maar ook naar ontwikkeling van de fauna, vispopulatie, amfibieën enzovoorts. Monitoring is ook van belang in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water.”

—Het bestuur van waterschap Regge en Dinkel was in 1994 blij met de tussenrapportage, omdat het pasklare conclusies opleverde die gebruikt konden worden bij de inrichting van de overige twaalf kilometer Midden-Regge. Zo werden er geen plasbermen meer aangelegd, terwijl in die tijd plasbermen erg populair waren. Ook was men natuurlijk content met de conclusie dat door de natuurvriendelijke oevers het onderhoud van de taluds en oevers een stuk goedkoper werd, zelfs als daar de meerkosten voor het

vaker opruimen van aangedreven afval bij betrokken werden.

—Maarten Zonderwijk: “Duidelijk is geworden dat de dynamische oevers het best scoorden als het gaat om natuurontwikkeling. Ook werd duidelijk dat het nieuwe beheer, dat bestaat uit alleen maar maaien van controlepaden en hier en daar een disselhaard, veel goedkoper is. Over het geheel genomen hebben de beleidskeuzes geleid tot een grotere milieuvariatie en mooier landschap. Daarnaast werd duidelijk dat als er in het kader van WB-21 nieuwe retentiegebieden en nevengeulen worden gerealiseerd, het raadzaam is om die zó te ontwerpen dat de doorstroming hoger is naarmate het water meer vervuild is.”

— Waterkwaliteit

—Zonderwijk wijst er op dat het voorneemen in 1988 om het maaien op taluds drastisch terug te brengen aanvankelijk werd ervaren als vloeken in de kerk. Normaal werd er immers maar liefst tien keer per jaar gemaaid. Ook de keuze voor een fraaier landschapsbeeld maakte aanvankelijk weinig enthousiasme los. Nu telt men z'n zegeningen. Maar niet alles is gelukt. Zo is het niet gelukt om het zelfreinigend vermogen van de Regge te verhogen en ook is de waterkwaliteit niet verbeterd door de natuurvriendelijke oevers.

—Maarten Zonderwijk vervolgt: “De Regge is een zeer voedselrijke waterloop en één van de meest belaste waterlopen van dit gebied. De Regge heeft volgens ons beleid en dat van de provincie Overijssel het streefbeeld “belevingswater”. Zo'n water moet voldoen aan het “bijna hoogste ecologische kwaliteitsniveau” voor wat betreft de ecologische systeemkwaliteit. Maar de Midden-Regge voldoet daar momenteel niet aan en biedt onvoldoende levensmogelijkheden voor de gewenste macrofauna en vissen. Dit komt ook door onvoldoende doorstroming, vooral zomers staat de Regge bijna stil.”

—Het stilstaande water is een gevolg van de keuze in 1988 om de Regge breed en diep te maken bij de herinrichting. “Tegenwoordig zou er wellicht voor gekozen worden om de waterloop zó te dimensioneren dat er zomers nog doorstroming is en dat in andere jaargetijden het water hoger staat waardoor de nevengeulen in werking treden. Bij de herinrichting van de Beneden-Regge wordt concreet in die richting gedacht. Maar veel winst is er natuurlijk ook te halen door een scheiding van vervuild en schoon water aan te brengen en er voor te zorgen dat er geen vervuild water meer op de Regge wordt geloosd.”